

Gwers 2

Sut allaf wneud penderfyniadau gwybodus?

Dyma'r ail o dair gwers gan y Bank of England sy'n grymuso pobl ifanc i ddod yn benderfynwyr gwych, a deall sut mae eu penderfyniadau yn effeithio ar yr economi, a sut mae'r economi'n effeithio arny nhw. Ar ôl ystyried beth sy'n dylanwadu ar eu penderfyniadau yng Ngwers 1, bydd myfyrwyr yn awr yn archwilio'r broses sy'n ymwneud â gwneud penderfyniadau gwych – gan gyrchu a dadansoddi gwybodaeth ddibynadwy, yna'n pwysu a mesur gwahanol opsiynau. Yng Ngwers 3, byddant yn ystyried canlyniadau'r penderfyniadau a wnânt – drostynt eu hunain, eraill, a'r economi.

Grwpiau oedran arfaethedig:

Oedrannau 11-14 (CA3/S1-3) ac oedrannau 14-16 (CA4/S4-5)

Meysydd Cwricwlwm:

ABGI; Dinasyddiaeth; ABCh; Iechyd a Lles; Astudiaethau Cymdeithasol; Dysgu am Oes a Gwaith; Ymwybyddiaeth Economaidd; Meddwl, Datrys Problemau a Gwneud Penderfyniadau (Gweler Nodiadau Athro am ddolenni cwricwlwm llawn ar gyfer pob gwlad yn y DU.)

Amcanion dysgu:**Bydd myfyrwyr yn dysgu:**

- sut i ofyn cwestiynau sy'n helpu gwneud penderfyniadau
- sut i ddadansoddi gwybodaeth, gan asesu ei dibynadwyedd
- sut i asesu a rheoli risg mewn perthynas â phenderfyniadau ariannol

Canlyniadau dysgu:

- Gallaf esbonio sut i wneud dewisiadau gwybodus
- Gallaf egluro sut mae'r Bank of England yn defnyddio gwahanol ffynonellau gwybodaeth i helpu i wneud ei benderfyniadau

Cyfarpar ac adnoddau

- Cyflwyniad 2
- Fideo 2
- Taflen gweithgaredd 2: Astudiaethau achos ynghylch gwneud penderfyniadau
- Taflen gweithgaredd 4: Taith fy mhenderfyniad
- Taflen gweithgaredd 5: Dadansoddi gwybodaeth
- Gwaith cartref/opsiynol – Taflen gweithgaredd 6: Cynllunio penderfyniadau (1)
- Poster: Yr Economi ac ME
- Geirfa
- Opsiynol – Dyfeisiau â mynediad i'r rhyngrwyd neu argraffiadau o adolygiadau cynnyrch enghreifftiol

Paratoi:

Gwiriwch fod y Cyflwyniad a'r Fideo wedi'u gosod i redeg, a llungopïo digon o gopïau o'r taflenni Gweithgaredd, Poster a Geirfa. Ystyriwch faint o amser sydd gennych a phenderfynu a ydych am ddefnyddio unrhyw un o'r estyniadau, neu osod unrhyw weithgareddau ar gyfer gwaith cartref. Paratowch ddyfeisiau TGCh os ydych chi'n eu defnyddio. Darllenwch nodiadau'r Athro am gyfarwyddyd ar greu amgylchedd dysgu diogel.

Amseru a awgrymir:

Gall y gweithgareddau ffitio'n daclus mewn gwers 45 munud, ond maent yn cynnwys syniadau estynedig os oes gennych fwy o amser. Mae'r adnoddau wedi'u cynllunio ar gyfer defnydd hyblyg o fewn amserlen eich ysgol. Er enghraifft, estynedig i lenwi pump neu chwe gwers; neu eu defnyddio fel adnodd dysgu gwrthdro, â rhai gweithgareddau'n cael eu cwblhau gartref.

I gychwyn (10 munud)

Gofynnwch y cwestiwn: Sut mae pobl yn mynd ati i wneud eu penderfyniadau? Mae gan **Sleid 2** rai awgrymiadau defnyddiol. Gofynnwch I fyfyrwyr drafod mewn grwpiau a rhannu meddyliau. Gellir defnyddio hyn ar gyfer asesiad sylfaenol o wybodaeth bresennol y myfyrwyr. Esboniwch fod camau y gallwn ni eu cymryd i'n helpu i leihau'r risg ynghylch gwneud penderfyniadau.

Mae bod yn wybodus yn allweddol – gall hyn fod yn berthnasol i unrhyw benderfyniad mae'n rhaid i ni ei wneud, trwy gydol ein bywydau! (Rhannwch yr amcanion/canlyniadau dysgu ar **sleid 3** o Gyflwyniad 2.)

Rhowch **Daflen Gweithgaredd 4** i fyfyrwyr ac esboniwch y gallai'r daflen fod yn ddogfen gyfeirio ddefnyddiol ar gyfer penderfyniadau a wnânt yn y dyfodol. Siaradwch trwy gamau 1-3 o'r daith wneud penderfyniadau. Esboniwch eu bod nawr yn mynd i weld rhai o'r camau hyn yn ymarferol.

Prif weithgareddau (25 munud)**Sut allaf ddysgu o'r ffordd mae arbenigwyr y Bank of England yn gwneud eu penderfyniadau? (10 munud)**

Dangoswch **Fideo 2** i fyfyrwyr (dolen ar **sleid 4**), sy'n cynnwys gwneuthurwyr penderfyniadau arbenigol o'r Bank of England, gan drafod y prosesau a'r dulliau maent yn eu defnyddio i wneud penderfyniadau gwybodus i helpu'r economi ... a rhannu eu hargymhellion.

Gwiriwch ddealltwriaeth myfyrwyr yma trwy gwestiynausymbylu, er enghraifft:

- Pam ei bod yn bwysig cael gwybodaeth o ystod o wahanol ffynonellau cyn gwneud penderfyniad?
- Beth mae'n ei olygu i 'feddwl yn feirniadol' am wybodaeth?
- Beth yw rhagfarn? Sut allai effeithio ar benderfyniad rhywun?

Gellir dangos y diffiniad o 'ragfarn' ac enghreifftiau (**sleid 5**) i fyfyrwyr a fyddai'n elwa o gymorth ychwanegol.

Cynllunio penderfyniadau - casglu a dadansoddi gwybodaeth (10 munud)

Dangoswch **sleidiau 6 a 7**, sy'n gwahodd myfyrwyr i ddychmygu eu bod yn gweithio yn y Bank of England. Gofynnwyd iddynt ganfod a yw cost siopa mewn archfarchnad yn wythnosol yn uwch neu'n is na'r un amser y llynedd. Dyma un o'r agweddau ar yr economi mae'r Bank of England yn ei monitro'n rheolaidd i sicrhau nad yw prisiau'n codi'n rhy gyflym. Mae'n defnyddio oddeutu 180,000 o brisiau ar wahân o tua 700 o eitemau sy'n cwmpasu popeth o fwyd a diod i ddillad, dodrefn a phrisiau trenau. Gelwir hyn yn 'fasged nwyddau' (mynegai prisiau defnyddwyr).

Trefnwch fyfyrwyr mewn grwpiau o dri neu bedwar a rhowch gopi o **Daflen**

Gweithgaredd 5 i bob un, sy'n darparu gwybodaeth o wahanol ffynonellau y gellir eu defnyddio i'w helpu i gael ateb. Gofynnwch i'r myfyrwyr fynd trwy bob un o'r ffynonellau gwybodaeth gwahanol ac i feddwl yn ofalus pa mor ddibynadwy, perthnasol a chywir yw'r wybodaeth. Gallant gyfeirio at y **Poster** i weld sut mae'r archfarchnadoedd (busnesau sy'n gwerthu i'r cyhoedd) wedi'u cysylltu â rhannau eraill o'r economi. Bydd y gweithgaredd hwn yn helpu myfyrwyr i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i werthuso gwybodaeth wrth wneud eu penderfyniadau eu hunain.

I orffen (10 munud)

Gofynnwch i bob grŵp adrodd yn ôl i'r dosbarth beth maen nhw wedi'i ddysgu wrth ddadansoddi'r wybodaeth, a'u casgliadau am brisiau archfarchnad. A wnaethon nhw nodi unrhyw ffynonellau a allai fod yn rhagfarnllyd neu'n annibynadwy? A wnaethon nhw ddod o hyd i unrhyw wybodaeth sy'n gwrthdaro? Sut wnaethon nhw ganfod pa wybodaeth oedd yn gywir? Sut all y broses hon leihau risg o ran penderfyniadau ariannol?

Os oes gan fyfyrwyr ddiddordeb i wybod rhagor am y 'fasged nwyddau' gellir eu cyfeirio at y gwefannau dilynol:

- <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy/inflation>
- <https://www.ons.gov.uk/economy/inflationandpriceindices/articles/ukconsumerpriceinflationbasketofgoodsandservices/2018>

Esboniwch y gweithgaredd gwaith cartref (drosodd).

Gadewch i'r myfyrwyr wybod y byddant yn ystyried canlyniadau penderfyniadau pobl drostynt eu hunain, eraill a'r economi yn y wers nesaf.

Gwaith Cartref: Cynllunio penderfyniadau

Yn y cartref, bydd myfyrwyr yn cael cyfle i fyfyrrio ymhellach ar y dysgu o'r wers, a'i chymhwyso i'w bywydau a'u penderfyniadau personol eu hunain mewn amgylchedd diogel a phreifat. Nid oes angen i fyfyrwyr ddatgelu'r hyn maent wedi'i ysgrifennu. Rhowch **Daflenni Gweithgaredd 4 a 6** i fyfyrwyr i fynd adref. Gofynnwch iddynt feddwl am benderfyniad y bydd angen iddynt ei wneud (e.e. dewisiadau pwnc ysgol) a chwblhau **Taflen Gweithgaredd 6** â chwestiynau posibl a ffynonellau gwybodaeth. Gallant ddechrau eu hymchwil i helpu i gynorthwyo eu penderfyniad.

Gweithgareddau estyn opsiynol (20-40 munud)

Cynllunio penderfyniadau (gofyn y cwestiynau cywir) - Rhowch ychydig funudau i fyfyrwyr, mewn grwpiau, i ddarllen neu ail-edrych ar astudiaeth achos Isla (a argymhellir ar gyfer oedrannau 11-14) neu Ibrahim (a argymhellir ar gyfer oedrannau 14-16) ar **Daflen Gweithgaredd 2** (ar **sleidiau 8 a 9** neu a geir yng ngwers 1). Naill ai trwy ddefnyddio astudiaeth achos neu drwy ddylunio eu cymeriad eu hunain â phenderfyniad ariannol i'w wneud, mae myfyrwyr yn llenwi camau 1 a 2 ar **Daflen Gweithgaredd 6**, gan greu rhestr o gwestiynau a ffynonellau y gallai eu cymeriad eu defnyddio wrth wneud eu penderfyniad (adolygiadau ar-lein, gwefannau cymharu, telerau ac amodau, ystadegau, erthyglau papur newydd, blogiau, arbenigwyr technegol, cynorthwywyr siop, sgysiau gyda ffrindiau, cytundeb gwarantiad) ganystyried pa un/pa rai a allai fod yn fwyaf defnyddiol. Mae gan **Sleid 10** gwestiynau enghreifftiol ar gyfer yr astudiaethau achos.

Os oes mynediad i'r rhyngwrwyd neu adolygiadau wedi'u hargraffu ymlaen llaw ar gael, gallai myfyrwyr gwblhau cam 3 (e.e. gwerthuso gwybodaeth lechen a phrisiau gan amrywiol fanwerthwyr) ac ystyried pa mor ddibynadwy (cywir) mae'r wybodaeth a pha mor ddibynadwy (diduedd) mae'r ffynhonnell. Mae gan **Sleid 11** awgrymiadau defnyddiol ar gyfer gwirio ffynonellau ar-lein, y gallech siarad trwyddynt. Gellid cynnal ymchwil mewn grwpiau, neu mewn parau â'r grŵp yn dadansoddi'r canfyddiadau. Gofynnwch i fyfyrwyr gadw **Taflen Gweithgaredd 6** neu eu casglu o, os ydych chi'n bwriadu ymgymryd â'r estyniad yng Ngwers 3.